

33. Khó đẻ

Đàn bà có thai đủ tháng, thai đã chuyển xuống dưới, lưng bụng đau từng cơn, bụng dưới trệt nặng, nước ối và máu đều đã ra, nhưng lâu không thấy con ra, gọi là đẻ khó.

Thường do thai quá to, hoặc khung chậu hẹp, hoặc ngôi thai lệch, hoặc khí huyết của sản phụ vận hành không thư mà tạo thành.

Cách chữa: Châm cứu phù hợp với ngôi thai lệch hoặc khí huyết vận hành không thư gây ra khó đẻ.

Lấy huyết:

- **Phương 1:** Lấy ở cạnh ngoài khớp bàn + ngón út chân.

Cách một giờ dùng điều ngải hơi 15 phút, hoặc cứu bằng mỗi ngải cũng được, làm liên tục trong 3 giờ thì thôi.

- **Phương 2:** *Chí âm, Hợp cốc, Tam âm giao, Thái xung, Côn lôn.*

Trước hết lấy *Chí âm* ôn châm 10 phút, ngừng 10 phút, lại ôn châm 10 phút, sau đó lấy hào kim châm *Hợp cốc*, về chuyển từ từ tiến kim, đắc khí thì nâng ấn, về kim theo bổ pháp, không lưu kim. Châm tiếp *Tam âm giao*, về chuyển đắc khí rồi dùng tả pháp, lưu kim 30 phút.

Nếu vẫn chưa sinh, tiếp tục châm *Thái xung, Côn lôn*, dùng tả pháp, làm cho có cảm giác tê tức rồi lưu kim, cứ cách 5 phút về kim một lần, mỗi lần về chuyển trái phải 7 cái, làm như thế đến lúc sinh thì rút kim.

Giải nghĩa của phương: *Chí âm, Côn lôn* đều có thể lưu khí của túc thái dương. *Thái xung* hành ứ lý huyết⁽¹⁾. Khí huyết ứ trệ lấy bổ *Hợp cốc*, tả *Âm giao*, là bổ trên, tả dưới, làm cho khí huyết đi xuống lưu thông thuận lợi, thai nhi tự ra.

---

(1) Hành ứ lý huyết: làm thông cái ứ để cho máu lưu thông tự nhiên.